תורה אור

אבל לא גחלת של עץ. ואי ס"ד כר"ש ס"ל אפילו גחלת של עץ נמי *בדבר שאין מתכוין סברלה כר"ש, במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה. אמר רב הונא נסכים שנטמאו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן משום שנאמר א] °בקודש...באש תשרף. תניא נמי הכי *הדם והשמן והמנחות והנסכים שנטמאו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן. א"ל שמואל לרב חנא בגדתאה *אייתי לי בי עשרה ואימא לך קמייהו נסכים שנטמאו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן:

הדרן עלך כל התדיר

דם ב]חטאת שנתז על הבגד הרי זה טעון כיבוס אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות שנאמר °במקום קדוש תאכל ג]אחד הנאכלות ואחד הפנימיות טעונות כיבוס שנאמר "תורת החטאת" תורה אחת לכל ד]החטאות. *חטאת פסולה אין דמה טעון כיבוס בין שהיתה לה שעת הכושר ובין שלא היתה לה שעת הכושר, איזו היא שהיתה לה שעת הכושר? שלנה ושנטמאה ושיצאת ואיזו היא שלא היתה לה שעת הכושר? שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה ב] ושקיבלו פסולין (וזרקו) את דמה: **גמ'** דם חטאת ג] (*שנתזה) כו' ואי תורה אחת לכל חטאות אפילו חטאת העוף נמי, אלמה תניא יכול תהא דם חטאת העוף טעון כיבוס ת"ל זאת. אמר ר"ל משום בר קפרא אמר קרא °תשחט בנשחטות הכתוב מדבר, ואימא בנאכלות הכתוב מדבר כדכתיב במקום קדוש תאכל אבל פנימיות לא? רבי רחמנא תורת, אי הכי אפילו חטאת העוף נמי? מיעט רחמנא זאת, ומה ראית? מסתברא דחטאת ד] [בהמה] פנימיות ה"ל לרבויי שכן בהמה (א) שחיטת צפון, וקבלת כלי וקרן

שם
שם

אבל לא של עץ · דהא כיבוי הוא ואיסורא דאורייתא הוא, ואי כר"ש לא משכחת כיבוי ה] אלא במתכוין לעשות פחמין בכיבויו וצריך להם דאר"ש מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה וכיבוי ו] לאו לצורך גופו הוא *שיהא צריך לו דהלואי שלא בא עליו ודמי למוציא את המת לסלקו מעל פניו דפטר עליה ר"ש במסכת שבת בפרק המצניע (דף צד·): **מערכה** · על הרצפה בעזרה ולא יוציאה לחוץ משום שנאמר ז] בקדש באש תשרף בפ' שני דפסחים (דף כד·) דרשינן האי קרא וכל חטאת אשר יובא וגו' ח] ומרבינן מיניה כל פסולי קדשים ט] שמחיצתו בעזרה שיהא נשרפים בעזרה דכתיב בקדש לא תאכל באש תשרף י] ותמיה אני למה שורפן לעצמן ולא שורפן בבית הדשן שהיה בעזרה שבו שורפין פסולי קדשי קדשים ונראה בעיני יא] שהוא דבר לא שורפן לעצמן שתהא שריפתן ניכרת לעצמן שאם היה שורפן עם בשר אין ניכרין שהרי אין בהן ממש: הדם והשמן גרסי':

הדרן עלך כל התדיר

דם חטאת טעון כיבוס · כדכתיב ואשר יזה מדמה וגו': **במקום קדוש תאכל** · בההוא ענינא כתיב: **תורת החטאת** · רישא דענינא הוא: **פסולה אין** יב] **טעון דמה כיבוס** · דכתיב אשר יזה בראוי להזאה הכתוב מדבר: **שעת הכושר** · לזריקה: **שלנה** · לן דמה: **ושקבלו פסולין את דמה** יג] · גרסי' ולא גרסי' וזרקו דהא אפילו כשרה שנתז יד] (את) מדמה לאחר זריקה על הבגד אין טעון כיבוס כדאמרינן לקמן *פרט לזה שכבר הוזה: **גמ' תשחט החטאת** · בההוא ענינא כתיב בנשחטות ולא בנמלקות: **אפילו חטאת העוף נמי** · אע"ג דכתיב זאת למעוטא הא פנימיות נמי אימעיטו, דבנאכלות הכתוב מדבר, וקמרבינן להו מתורת: **ומה ראית** · לרבות פנימיות מתורת ולמעט עוף מזאת: **דחטאת בהמה פנימיות ה"ל לרבויי** · כדין החיצונים שכן בהמה כמותה שחיטה כמותה טעונה צפון כמותה וקבלת כלי כמותה וקרנות המזבח כמותה וכנגד חודה של קרן ובאצבע ואישים=אימוריהן לאישים, אבל עוף אינו בהמה ואינו שחוט ואינו טעון צפון וקבלה ולא קרן שהרי חטאת העוף למטה נעשית ואינו טו] ניתנה באצבע בחודה של קרן ואין ממנה לאישים:

יאכלנה

אבל לא גחלת של עץ · תימה היכי ס"ד דדבר שאין מתכוין טז] שוה לאינה צריכה לגופה דמה ענין זה לזה ובפ' כירה (שבת מב·) ניחא טפי גבי הא דשרי שמואל אפילו שיעור לצרף דפריך התם כה"ג ומאי למימר דס"ד דלא הוה שרי ר"ש דבר שאין מתכוין לכתחילה אי לאו משום דאית ביה תרתי דהוה נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה הלכך רבי יהודה דמחייב באינה צריכה לגופה אוסר באין מתכוין דהא בהא תליא אבל הכא אי אפשר לפרש כן דמייתי לה אההיא דהמתנדב יין מביאו ומזלפו על גבי האישים דלא שייך טעמא דאין צריכה לגופה אלא גבי מלאכות דשבת ובסוף פרק ראשון דחגיגה (דף י·) מייתי לה גבי הלכות שבת כהררים התלוים בשערה וצריך לפרש דמשמע יז] להש"ס דהשתא דכי היכי דמחייב שמואל באינה צריכה יח] לגופה ה"נ יש לו לחייב אין מתכוין כמתכוין: **במלאכה** שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה · הקשה בהלכות גדולות דבשמעתא קמייתא דשבת (דף ג·) קאמר שמואל כל פטורי דשבת פטור אבל אסור לבר מהני תלת דפטור ומותר הצד צבי והצד נחש ומפיס מורסא פי' דשרו רבנן משום צער יט] דגופא דצד נחש ומפיס מורסא לא מיפטר אלא לר"ש דפטר מלאכה שאינה צריכה לגופה כדאיתא בפ' שמנה שרצים (שבת קז·) ודוחק הוא לתרץ בהלכות גדולות ור"ת תירץ דהא דחשיב לה שמואל כ] [בהדי] פטור ומותר (קאמר) לאו משום דס"ל הכי אלא כלומר מאן דס"ל שהוא פטור קסבר דפטור ומותר כמו שמדקדק שמואל בסוף האורג (שם קו·) דודאי פטור ומותר קאמר מיהו אנן לא קיימא לן כשמואל במלאכה שאינה צריכה לגופה כדאשכחן רבא דהוא בתרא דסבר כר"ש בריש נוטל (שם קמא:) ואמוראי דפרק כל כתבי הקדש (שם קכא:) דאמרי כל המזיקין נהרגין בשבת ואפילו מאן דאסר לא פליג אמתני' דעל עקרב שלא תשוך הלכך מותר להפיס מורסא בשבת להוציא ממנה ליחה :

הדרן עלך כל התדיר

שלנה ונטמאה · פירוש לן דמה ונטמא דמה ואם תאמר ונטמא מ"ט לא בעי כיבוס הא מדאורייתא זורקו לכתחילה כדאמרינן (פסחים דף פ:*) דם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה וי"ל דמיירי כגון שנשפך הלין או אינו על מלאו למאן דאית ליה [שאינו מרצה] (יומא דף ז:): **ושקבלו** פסולין וזרקו את דמה · *פירש בקונטרס או זרקו ואע"ג דאפילו כשרה אם ניתז דמה לאחר זריקה אין טעון כיבוס כדאמר לקמן פרט לזה שכבר הוזה אילטריך לאשמועינן בפסולין למימר דדם דחוי הוא ואין הנותר במזרק כשר לזריקה ולא תימא יחזור הכשר ויזרוק *דפסול עושה שירים ול"ע בפ"ק דמעילה (דף ה·): *) **יכול** תהא דם חטאת העוף טעון כיבוס ת"ל זאת · והוא הדין קדשים קלים ממעטי מזאת ותימה דבסוף פירקין (דף צח·) מרבי מזאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת מה חטאת מתקדשת בבלוע אף כל מתקדש בבלוע והשתא מנ"ל דאתיא היקישא לרבות כל הקדשים כחטאת לענין בלוע ומיעוטא דהכא לענין כיבוס אימא איפכא וי"ל כיון דאשכחן דכל קדשים טעונין מריקה ושטיפה מדאיצטריך אותה למעוטי תרומה סברא הוא לאוקומה היקישא לענין להתקדש בבלוע מאחר דאשכחן דטעונין מריקה ושטיפה מטעם בליעת כלי ומיתרצא נמי בהכי קושיא אחריתי דרבי יהודה מפיק לקמן כל קדשים לענין מריקה ושטיפה מקדש קדשים והשתא ל"ל קרא תיפוק לי מהיקישא דחטאת דכל קדשים טעונין מריקה ושטיפה כחטאת אבל למאי דפרישית ניחא דאי לאו דאשכחן מריקה [ושטיפה] בהדיא הוה מוקמי היקישא לענין כיבוס ומיעוטא דזאת למעוטי מריקה ושטיפה ובלוע :

*) שייך לע"ב

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"ו מהלכות איסורי מזבח הלכה :

א ב מיי' פ"ח מהלכות מעשה הקרבנות הלכה א ·

ב ג מיי' שם הלכה ג :

ג ד מיי' שם הלכה ג :

ד ה ו מיי' שם הלכה ג:

גורסא
נסכים שנטמאו נשרפין במערכה בפני עצמן בעזרה בלשכת העזרה

גורסא
איזה דם מח"ב כיבוס

גורסא
בקנין חיוב כיבוס
א) אפילו חטאות הפנימיות
ב) ממעטין חטאת העוף

שיטה מקובצת

א] שנאמר וכל בקודש :

ב] ושקבלו פסולים כו' פ"ה או קתני שקבלו פסולים וזרקו כשרים או זרקו פסולים אבל קבלו כשרים ולא נהירא דא"כ היאך חשיב לא היתה לו שעת הכושר כיון דקבלו כשרים ועוד דבמס' מעילה משמע דחדא קאמר לכך נראה לי דחדא קאמר וה"פ קבלו פסולים וזרקו פסולים משמע דאם קבלו כשרים וזרקו דמה טעון כיבוס דאל"כ למה לי זרקו פסולים וקשה דהא כתיב אשר יזה פרט לשכבר הוזה וי"ל דה"ה אם קבלו כשרים וזרקו כשרים דאין דמה טעון כיבוס דהא כתיב אשר יזה והאי דנקט זרקו פסולים לאשמועינן דפסול עושה שיריים דאי לאו הוי תני אלא קבלו פסולים מ"מ הוה מצי למהוי דדמה טעון כיבוס כגון אם. היה דם עוד בצוארה דנימא יחזור הכשר ויקבל ואותו הדם הוי בר הזאה להכי תני וזרקו פסולים דהשתא אפילו היה דם בצוארה ויחזור הכשר ויקבל לא הוי טעון כיבוס דפסול עושה שיריים · תוס' מהר"ם :

ג] חטאת שניתז כו' :

ד] דחטאת בהמה :

ה] כיבוי מן התורה אלא : ו] וכיבוי זה לאו:

ז] שנאמר וכל בקודש :

ח] וגו' בקדש לא תאכל באש תשרף ומרבינן :

ט] קדשים שמחיצתן בעזרה : י] תשרף תמהני למה שורפן לעצמן: יא] בעיני מפני:

יב] אין דמה טעון כיבוס : יג] דמה ס"א או זרקו את דמה ואיצטריך לאשמועינן פסולים ואע"ג דהא אפילו כשרים שניתז דמן לאחר זריקה על הבגד אין טעון כיבוס כדאמרינן לקמן פרט לזה שכבר הוזה ואיצטריך לאשמועינן פסולין ולמימר דדם דחוי הוא ואין הנותר במזרק כשר לזריקה ולא תימא יחזור הכשר ויזרוק : יד] תיבת את נמחק : טו] ואינו מתנה באצבע : טז] מתכוין הוי כדבר שאינה צריכה : יח] דמשמע ליה לתלמודא השתא דכי : יח] לגופיה במתכוין ה"נ יש לו : יט] דגופא והשתא כיון דס"ל לשמואל כרבי יהודה דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה מדאורייתא היכי שרו רבנן משום צערא דגופא דצד : כ] שמואל בהדי פטור ומותר ותיבת קאמר נמחק :

מסורת הש"ס

נ"ל שאינו צריך לו דהלואי שלא כבה ודמי כו' נ"ק

[שבת מג.]

תוספתא דתמורה [פ"ד ע"ש]

[יבמות סו. וש"נ]

מעילה ה·

[נ"ל אשר יזה פרט כו' נ"ק

[נ"ל שניתז]

ולעיל מה.

ס"פ לפס גי' אחרת ברש"י ר"ק ונ"ל הכי פירש בקונטרס דלא גרסינן וזרקו ול"נ דגרסינן או זרקו כו'

הגהות הב"ח

(א) גמ' שכן בהמה כמותה ושחיטה כמותה שחיטת צפון וקבלת צפון כלי וקרן :

* ויקרא ו
יח) דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת לפני ה' קדש קדשים היא
יט) הכהן המחטא אתה יאכלנה במקום קדש תאכל בחצר אהל מועד
כ) כל אשר יגע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש (כיבוס)
כא) וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר ואם בכלי נחשת בשלה ומרק ושטף במים (מריקה ושטיפה)
כב) כל זכר בכהנים יאכל אתה קדש קדשים היא

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ושקבלו כו' דפסול עושה שירים · ע"ל ד' לד ע"ב תוס' ד"ה פסול :